

สุขภาวะคนเมือง

เรื่องใหญ่ที่ถูกมองข้าม

สมัยก่อน...เมื่อพูดคำว่า "เมืองใหญ่" เราก็มักจะนึกถึงแต่กรุงเทพฯมหานคร แต่เดี๋ยวนี้ ยุคนี้ มีหัวเมืองหลักๆ ที่พัฒนาตัวเองจนเรียกว่า มหานคร มากมายครับ

หัวใจสำคัญก็คือสภาพเศรษฐกิจที่เติบโต และการขยายตัวรวดเร็วของโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ผู้คนหลั่งไหลจากทุกที่ เข้าไปแออัดกันแทบทุกตารางนิ้ว

ทั้งพฤติกรรมมารดาเนินชีวิต การทำงาน การบริโภค ทุกๆ อย่างหมุนเวียนเปลี่ยนตามไปด้วย แต่สิ่งที่เหมาะสมกันก็คือ *ทุกคนกำลังเผชิญปัญหาทางสุขภาพที่หนักอึ้ง*

อย่างสภาพจราจรที่ติดขัดของ กทม. จนเสียดสุขภาพจิต นี่ก็อันตรายรูปแบบหนึ่ง หรือการพักอาศัยที่กลายเป็น **คอนโด-มีเนียม** ใจกลางเมือง ติดสถานีรถไฟฟ้า อย่างนี้ก็มีผลกระทบต่อสุขภาพตามมานะครับ

คนที่เคยอยู่คอนโด ย่อมทราบดีครับว่า หนอยู่กันไปในห้องคับๆ ไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย ไม่มีปฏิสัมพันธ์แบบชุมชนทั่วไป ไม่มีตลาดสดให้เลือกซื้อผักผลไม้ รับประทานอาหารแบบเร่งด่วนหรืออาหารถุงในชีวิตประจำวัน

โอกาสที่โรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ จะถามหา ก็มีเยอะ!!

สถิติตัวเลขที่ฟังดูน่าตกใจคือ กรุงเทพฯมหานครมีผู้จดทะเบียนแค่ 5.8 ล้านคน แต่ปรากฏตัวผู้อาศัยอยู่จริงๆ มากถึง 10 ล้านคน หรือที่เขาเรียกว่า **ประชากรแฝง**

ระบบบริการสาธารณสุขและงบประมาณ ที่ กทม.จะนำมาบริหารจัดการ จึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมมีคุณภาพ สอดคล้องไปกับปริมาณคน

ระบบบริการสุขภาพจึงแฝง **ความเหลื่อมล้ำ** ไว้มากมาย คนมีสตางค์ก็ไปโรงพยาบาลเอกชน คลินิกพิเศษ แต่คนสตางค์

น้อยก็อาศัยระบบประกันสุขภาพของรัฐ อีกอย่างของคนเมือง โดยเฉพาะคนชั้นกลาง คือ ยอมจ่ายเงินจากกระเป๋าตนเองเพื่อชื้อยากินเอง แทนการไปโรงพยาบาล ทั้งๆ ที่มีสิทธิในระบบประกันสุขภาพต่างๆ เพราะเสียเวลาทำมาหากิน

หรือลองดูจังหวัดใกล้ๆ อย่างนนทบุรีกันบ้าง หลายคนคิดว่าความเจริญจากเมืองหลวงคงแผ่ขยายไปถึงแล้ว แต่จริงๆ ยังมีชาวบ้านที่หาเช้ากินค่ำ ชุมชนเกษตรกรรมอยู่อีกเป็นจำนวนมาก

แม้จะมีโรงพยาบาลขนาดกลางและขนาดใหญ่ในจังหวัดนนทบุรีหลายแห่ง มีสถานีอนามัยระดับ ตำบล อำเภอ กระจายตัวในพื้นที่ทั่วถึงแล้ว

แต่ข้อมูลจริงๆก็ยิ่งพบว่า คนที่เข้าไม่ถึงบริการสาธารณสุข เช่น คนแก่คนแก่ ผู้ป่วยติดเตียง ต้องอยู่บ้านลำพัง เพราะครอบครัวออกไปทำงาน ไปเรียนหนังสือ ในเมืองกันตั้งแต่เข้าตรู่ยังมีอีกเพียบ!!

ดังนั้น โครงการแบบหมอบระจำครอบครัว อาสาสมัครชุมชน ยังเป็นที่ต้องการของชาวนนทบุรี แต่ความยาก คือการจัดระบบให้สอดคล้องกับวิถีคนเมืองที่ไม่มีเวลา และความผูกพันฉันท์มิตรของสังคมไทยเริ่มจางหายไปแล้ว

จังหวัดปทุมธานี ก็เจอสถานการณ์อีกแบบหนึ่ง เมื่อมีตลาดสดขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ ตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง มีมหาวิทยาลัยและนิคมอุตสาหกรรมใหญ่อีก 2 แห่ง ทำให้ต้องอาศัยแรงงานต่างด้าวมหาศาล

ผู้คนทะลักเข้ามาอยู่ที่ปทุมธานีจำนวนมาก เกิดการแย่งชิงบริการด้านสุขภาพกันสุดลุต

เมื่อมองไปจังหวัดท่องเที่ยว เช่น ภูเก็ต เศรษฐกิจเฟื่องฟู

มากครับ คนกรุงเทพ คนอีสาน คนเหนือ หลังไหลไปทำธุรกิจ
รับจ้าง การค้าขาย มากมาย รวมทั้งแรงงานต่างด้าวอีกล้านคน

แต่มีคนจดทะเบียนพักอาศัยอยู่แค่จริง ๆ แค่ 1.4 แสนคน
หมายความว่าที่เหลือคือ **แรงงานแฝงเร้น** อาจนำมาทั้งปัญหา
ที่อยู่อาศัย อุบัติเหตุ อาชญากรรม และภัยสังคมอื่นๆ ตามมา

ก็ว่ากันไปละกันครับ แต่ที่ผมพยายามอธิบายภาพเหล่านี้
เนื่องจาก กำลังมีการเสนอเรื่องนี้เข้าสู่กระบวนการ **สมัชชา
สุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 8 พ.ศ. 2558** เพื่อให้ทุกฝ่ายได้หันกลับ
มามองปัญหาสุขภาพของเมืองใหญ่ร่วมกันทุกภาคส่วน

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) จึงได้มีการ
จัดเวทีเพื่อหารือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง อาทิ
กระทรวงสาธารณสุข, สปสช., สสส. ฯลฯ และผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง

บางฝ่ายมองว่า ปัญหาหลักของเมืองใหญ่ อาจไม่ได้
ขาดแคลนระบบบริการสุขภาพ เพราะมีทั้งโรงพยาบาลรัฐและ
เอกชน รวมทั้งคลินิกอีกเพียบ

...แต่ปัญหาคือระบบการบริหารจัดการที่รับมือ ดีพอหรือ
ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ? และจะครอบคลุมถึงการส่งเสริม
สุขภาพ ป้องกันโรคของคนในเขตเมืองด้วยอย่างไร?

ครั้งนี้จึงนับเป็นโอกาสดีที่ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่
8 พ.ศ.2558 จะเข้ามาเป็นตัวกลาง **สังคายนา** ปัญหาสุขภาพ
ในเมืองใหญ่กันเสียที

ผมหวังว่าครั้งนี้จะสังเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ และ
จัดทำแนวทางการพัฒนา เพื่อยกระดับไปสู่นโยบายสาธารณะ
ด้านสุขภาพ ที่เป็นจริงเป็นจัง **เห็นหน้า เห็นหลัง** ได้มากกว่าที่
ผ่านๆ มานะครับ ●